

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 08
Rotel 0801

DOM
2007-12-19
Stockholm

MÅL nr
B 5291-06

Sid 1 (16)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätt dom 2006-05-24 i mål B 8413-03, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Klagande och motpart (Åklagare)
Överklagaren Christer van der Kwast
Riksenheten mot korruption

Klagande och motpart (Tilltalad)
Lars-Eric Petersson, 500621-2939
81 Earls Court Road
W8 6EF London
England

Ombud: Advokaten Torgny Wetterberg och advokaten Christer Brantheim
Box 14055
104 40 Stockholm

SAKEN
Grovt trolöshet mot huvudman

HOVRÄTTENS DOMSLUT

- Hovrätten ändrar tingsrättens domslut på så sätt att hovrätten
 - ogillar även åtalet avseende grovt trolöshet mot huvudman (åtalpunkten 1),
 - upphäver tingsrättens förordnande om skyldighet att betala en avgift till brottsofferfonden samt
 - bestämmer det belopp som Lars-Eric Petersson tillerkänns av allmänna medel som ersättning för rättegångskostnader vid tingsrätten till 1 167 198 kr.
- Tingsrättens förordnande om beslag skall inte längre gälla. Beslagen hävs.
- Lars-Eric Petersson tillerkänns ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader i hovrätten med 1 050 252 kr.

Domen/beslutet har
vunnit laga kraft
Svea hovrätt
den 2008-02-06
i tjänsten
Ol. Augustinsson

Dok.Id 722655

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-700 34 00 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	08-700 35 01	måndag - fredag 09:00-11:30 12:30-15:00

**Svea hovrätts dom i målet mot Lars-Eric Petersson
(B 5291-06)**

**Svea hovrätt har idag ogillat åtalet mot Lars-Eric Petersson
avseende grov trolöshet mot huvudman.**

Åtalet utgick från förutsättningen att det för Skandias bonusprogram Wealthbuilder gällde en beloppsbegränsning om 300 Mkr för det totala utfallet till förmånstagarna under perioden 1.1.1998 – 31.12.1999. Enligt åklagaren hade Lars-Eric Petersson utan styrelsens godkännande genom att underteckna en handling benämnd Appendix 3 tagit bort denna begränsning, vilket medfört att ytterligare åtminstone cirka 156 Mkr utbetalats till förmånstagarna.

Enligt hovrätten har åklagaren inte förmått styrka påståendet att beloppsbegränsningen i Wealthbuilder fanns kvar när Lars-Eric Petersson i december 2000 undertecknade Appendix 3. Åtalet har därför ogillats.

Lars-Eric Petersson åberopade i målet omfattande muntlig och skriftlig bevisning för att motbevisa anklagelsen. Svea Hovrätt har funnit att det han anfört och åberopat med betydande styrka talar för att beloppsbegränsningen de facto tagits bort antingen redan genom styrelsens beslut den 23 januari 2000 eller i vart fall genom det beslutet i förening med styrelsens agerande i det fortsatta händelseförlopp som föregick Lars-Eric Peterssons undertecknande av Appendix 3.

Hovrätten konstaterar i sina domskäl att ingen som hörts i målet har påstått att Lars-Eric Petersson har agerat på ett sätt som tyder på att han haft för avsikt att – som åklagaren uttryckt det – ”runda styrelsen”. Inte heller finns det enligt hovrätten någon utredning som skulle kunna föra tanken till att Lars-Eric Petersson varit likgiltig inför frågan om beloppsbegränsningen kvarstod eller ej.

Kontaktperson
Magnus Göransson
Hovrättslagman
08-700 34 80

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätt dom 2006-05-24 i mål B 8413-03, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Klagande och motpart (Åklagare)
Överåklagaren Christer van der Kwast
Riksenheten mot korruption

Klagande och motpart (Tilltalad)
Lars-Eric Petersson, 500621-2939
81 Earls Court Road
W8 6EF London
England

Ombud: Advokaten Torgny Wetterberg och advokaten Christer Branthelm
Box 14055
104 40 Stockholm

SAKEN
Grov trolöshet mot huvudman

HOVRÄTTENS DOMSLUT

- Hovrätten ändrar tingsrättens domslut på så sätt att hovrätten
 - ogillar även åtalet avseende grov trolöshet mot huvudman (åtalpunkten 1),
 - upphäver tingsrättens förordnande om skyldighet att betala en avgift till brottsofferfonden samt
 - bestämmer det belopp som Lars-Eric Petersson tillerkänns av allmänna medel som ersättning för rättegångskostnader vid tingsrätten till 1 167 198 kr.
- Tingsrättens förordnande om beslag skall inte längre gälla. Beslagen hävs.
- Lars-Eric Petersson tillerkänns ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader i hovrätten med 1 050 252 kr.

Dok.Id 722655

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-700 34 00
E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-700 35 01

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-11:30
12:30-15:00

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Åklagaren har yrkat straffskärpning.

Lars-Eric Petersson har yrkat att åtalet ogillas och att han tillerkänns ersättning av allmänna medel för samtliga rättegångskostnader vid tingsrätten i enlighet med sin kostnadsräkning där. I andra hand har han yrkat straffnedsättning. Lars-Eric Petersson har också, i förekommande fall, yrkat att han tillerkänns ersättning av allmänna medel för sina rättegångskostnader i hovrätten.

Parterna har bestritt varandras ändringsyrkande.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

I hovrätten har nya förhör hållits med Lars-Eric Petersson, Lars Ramqvist, Bengt Braun, Boel Flodgren, Johan Odjell, Jan-Mikael Bexhed, Peter Nyllinge, Malcolm Campbell, Hans Karlsson, Willem Mesdag, Robert Ohlsson, Ulf Spång, Claes Oscarsson, Jan Birgersson och Tommy Mårtensson.

Uppspelning har skett av tingsrättens bandinspelningar av förhören med Melker Schörling, Fredrik Löfgren, Jac Gavatin, Pirko Alitalo, Ingolf Lundin, Eero Heliövaara och Anders Söderström.

På Lars-Eric Peterssons begäran har som nya vittnen hörts Torbjörn Ahlström, Alan Olivey och Mike Evans.

ETT mycket omfattande skriftligt bevismaterial, vilket till största delen även förekom vid tingsrätten, har åberopats.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Åtalet mot Lars-Eric Petersson för grov trolöshet mot huvudman bygger på förutsättningen att den begränsning till som mest 300 Mkr som gällde för utfallet av

incitamentprogrammet Wealthbuilder åren 1998 – 1999 kvarstod även efter Skandias styrelses protokollförda beslut den 23 januari 2000 varigenom programmet förlängdes och att begränsningen inte heller därefter togs bort innan Lars-Eric Petersson i december 2000 undertecknade Appendix 3.

Lars-Eric Peterssons inställning är att styrelsen tagit bort beloppsbegränsningen i Wealthbuilder innan han skrev under Appendix 3. Han har även i övrigt redovisat samma inställning till åtalet som han gjorde vid tingsrätten.

I målet är ostridigt att styrelsen varken genom beslutet den 23 januari 2000 eller något senare skriftligen avfattat beslut uttryckligen tagit bort taket för utfallet åren 1998 – 1999. Detta innebär emellertid inte med nödvändighet att taket fanns kvar. Det kan nämligen inte uteslutas att förlängningsbeslutet haft den outtalade innebörden att taket ändå lyfts. Och det skulle även kunna förhålla sig så att styrelsen genom sitt agerande efter den 23 januari 2000 de facto fattat ett sådant beslut.

Den första fråga som hovrätten har att ta ställning till blir därför om beloppsbegränsningen alltså gällde när Lars-Eric Petersson undertecknade Appendix 3. Om så inte var fallet skall åtalet ogillas. Vid motsatt bedömning blir det naturligt att som nästa steg i prövningen undersöka om Lars-Eric Peterssons uppsåt omfattat denna omständighet, dvs. om han undertecknat Appendix 3 med insikt om att taket fanns kvar, eller åtminstone att han kan anses ha varit likgiltig för om så var fallet. Och om hovrätten skulle finna att uppsåtet omfattat den nu berörda omständigheten återstår att pröva om övriga gärningsmoment som förutsatts för straffbarhet föreligger och om Lars-Eric Petersson haft uppsåt även med avseende på dessa omständigheter.

Det är – som tingsrätten utförligt utvecklat i sin dom – åklagarens uppgift att bortom rimligt tvivel bevisa förekomsten av santliga faktiska omständigheter som erfordras för att Lars-Eric Petersson skall kunna straffas för den åtalade gärningen samt att dessa också omfattats av hans uppsåt.

För att kunna ta ställning i fråga om innebörden av förlängningsbeslutet och olika ledande befattningshavares i Skandiakoncernen (Skandia) samt revisorernas efterkommande agerande är det enligt hovrättens mening nödvändigt att inledningsvis översiktligt redogöra för det händelseförlopp som ledde fram till beslutet. Förloppet har mycket detaljerat redovisats i tingsrättens dom under rubriken MELLAN PARTERNA OSTRIDIGA OMSTÄNDIGHETER (s 6-24).

Den inom Skandia bedrivna fondförsäkringsverksamheten, i tingsrättens dom benämnd AFS, hade under 1999 och fram till hösten 2001 en mycket gynnsam utveckling och var den del av den samlade verksamheten i Skandia som hade störst betydelse för koncernens mycket kraftiga värdetillväxt under perioden med åtföljande kursuppgång för Skandiaaktien. AFS-verksamheten bedrevs, såvitt är av särskilt intresse i målet, bl.a. genom det engelska dotterbolaget Skandia Life UK och det amerikanska dotterbolaget American Skandia.

Under åren 1997 – 1999 tillämpades ett incitamentprogram, Sharetracker, för ett mindre antal ledande befattningshavare i koncernen, däribland den högsta ledningen i AFS. En stark utveckling av verksamheten inom AFS ledde emellertid snart till att det bland "AFS-folket" växte fram ett missnöje med utfallet av programmet som inte upplevdes spegla expansionen i tillräcklig grad. De ansåg också att kretsen av förmånstagare enligt programmet var alltför begränsad. Eftersom verksamheten inom AFS var mycket betydelsefull för Skandias goda resultatutveckling och styrelsen såg det som en uppenbar risk att flera nyckelmedarbetare skulle lämna bolaget om inte åtgärder vidtogs för att komma till rätta med missnöjet, ledde detta till att ytterligare ett incitamentprogram utarbetades. Detta kom att benämnas Wealthbuilder och omfattade ett trettiotal ledande befattningshavare inom AFS. Programmet skulle löpa från och med den 1 januari 1998 till och med den 31 december 1999. Det totala utfallet under programmets löptid var begränsat till 300 Mkr.

Under 1999 utvecklades affärsverksamheten inom AFS exceptionellt väl, och det stod redan på hösten klart för AFS-ledningen att taket på 300 Mkr i Wealthbuilder hade uppnåtts. Avsaknaden av möjligheten att få del av ytterligare värdeutveckling under programmets återstående löptid skapade grogrund för ett förnyat missnöje bland AFS-

folket och från deras håll höjdes röster för att takbegränsningen om 300 Mkr skulle tas bort.

Såväl Sharetracker som Wealthbuilder tillkom som tillfälliga incitamentprogram i avvaktan på en lagändring som skulle göra det möjligt för Skandia som försäkringsbolag att införa ett vinstandelsprogram, s.k. stock option-program, och ett förslag till sådant utarbetades inom Skandia under hösten 1999. Vid ett sammanträde den 4 januari 2000 beslutade styrelsen att införa detta stock option-program under förutsättning att bolagsstämman lämnade sitt godkännande samt att kalla till extra bolagsstämma den 27 januari 2000 för att underställa stämman frågan. Det visade sig enellertid under hand att ett antal svenska institutionella aktieägare i Skandia inte var beredda att godkänna styrelsens förslag till stock option-program. Detta ledde till att styrelsen hastigt kallades samman till den 23 januari 2000. Vid mötet var endast Lars Ramqvist och Lars-Eric Petersson personligen närvarande. Bengt Braun, Pirkko Alitalo och Johan Odfjell närvarade per telefon. Utöver dessa styrelseledamöter var Ulf Spång och Jan-Mikael Bexhed personligen närvarande. Vid mötet beslutade styrelsen preliminärt att ställa in den extra bolagsstämman och att, om beslutet blev definitivt, förlänga Sharetracker och Wealthbuilder till dess att de kunde ersättas av ett stock option-program, dock längst till och med den 30 juni 2000.

Slutligt beslut att ställa in den extra bolagsstämman fattades av styrelsen den 25 januari 2000 vid ett telefonsammanträde. I detta deltog Lars Ramqvist, Bengt Braun, Lars-Eric Petersson, Pirkko Alitalo, Johan Odfjell, Boel Flodgren, Melker Schörling, Ingolf Lundin, Jac Gavatin och Fredrik Löfgren.

Ett reviderat förslag till stock option-program antogs av Skandias ordinarie bolagsstämma den 5 april 2000. Programmet skulle börja löpa den 15 maj 2000. I konsekvens därmed avslutades Sharetracker och Wealthbuilder den 15 maj 2000.

Hovrätten övergår nu till att behandla frågan om det maximala utfallet av Wealthbuilder för perioden 1998 – 1999 var begränsat till 300 Mkr vid den tidpunkt Lars-Eric Petersson undertecknade Appendix 3.

I protokollet från styrelsemötet den 23 januari 2000 är under rubriken Stock option-program bl.a. antecknat:

Lars Ramqvist inledde med att erinra om att styrelsen då den beslutade om ett stock option-program för Skandiakoncernen uteslutande vägletts av omsorgen att skapa ytterligare värden för aktieägarna. Han erinrade vidare om Skandiaaktiens enastående utveckling under de senaste åren, både i absoluta och relativa tal och att 80 procent av koncernens försäljning och vinst numera härrör från USA och Storbritannien.

Protokollet upptar vidare en förhållandevis detaljerad redogörelse av Lars-Eric Petersson angående kritik från vissa svenska institutionella aktieägare till det föreslagna stock option-programmet; reaktionen från de stora utländska aktieägarna hade däremot varit mycket positiv. Därefter anges att en kortare diskussion följde. Protokollet upptar på den punkten bl.a:

Olika handlingsalternativ för det fall att den extra stämman inte kan genomföras på tänkt sätt diskuterades. Enighet rådde om att en ny extra stämman bör undvikas och att det nog är bättre att ta upp stock option-programmet på den ordinarie bolagsstämman den 5 april. Enighet rådde också om att de incentivprogram som löpte ut i och med 1999 i så fall bör förlängas, lämpligen till den 30 juni 2000, då de kan "växlas över" till ett nytt stock option-program. ---. Lars-Eric Peterssons bedömning var att berörda medarbetare i den uppkomna situationen kommer att acceptera en sådan lösning.

Härefter ajournerades styrelsemötet för att återupptas något senare. Det framgår att Lars Ramqvist och Lars-Eric Petersson under mellantiden hade haft överläggningar med företrädare för ett antal svenska institutionella aktieägare och att dessa var positiva till att på den ordinarie bolagsstämman besluta om ett stock option-program samt att de i avvaktan på att ett sådant hann introduceras inte hade någon erinran mot att nuvarande program "rullades vidare".

Protokollet upptar härefter bl.a. följande:

Mot bakgrund av vad som framkommit var styrelsen enig om att det mesta talar för att den extra stämman bör ställas in. Om så sker är det nödvändigt att hantera informationsfrågorna till medarbetarna och Skandias utländska aktieägare på ett grannliga sätt.

Beslutades att ställningstagande till om den extra bolagsstämman skall ställas in skall fattas per capsulan på morgonen den 25 januari, efter det att Lars-Eric Petersson stämt av den uppkomna situationen med vissa nyckelmedarbetare i koncernen.

Beslutades vidare att, för det fall att den extra bolagsstämman ställs in, förlänga de incentivprogram som löpte ut vid 1999 års utgång på mutatis mutandis oförändrade

villkor. Det gäller -----, det speciella AFS-programmet och----- . Dessa förlängs tills de ersätts av ett stock option-program, dock längst t.o.m. den 30 juni 2000. Någon överlappning mellan de förlängda programmen och det nya programmet får inte ske.

Sistnämnda program har utfallit enligt följande (MSEK):

	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>
-----	---	---	---
AFS-programmet	–	–	300
-----	---	---	---

Protokollet är fört av Jan-Mikael Bexhed och justerat av Lars Ramqvist, Bengt Braun och Lars-Eric Petersson.

I målet är ostridigt att frågan om tak för utfallet i Wealthbuilder överhuvud inte berördes vid styrelsesammanträdena den 23 respektive 25 januari 2000.

Vid hovrättens huvudförhandling har stor uppmärksamhet ägnats åt innebörden av formuleringen "på mutatis mutandis oförändrade villkor" i protokollet från den 23 januari. Det är utrett att begreppet mutatis mutandis inte nämnts under styrelsemötet men använts av Jan-Mikael Bexhed när han i efterhand upprättade protokollet. – Hovrätten anmärker här att begreppet inom juridiken brukas vanligen för att uttrycka att något sker "med vederbörliga ändringar".

Enligt åklagarens uppfattning ger formuleringen stöd för påståendet att taket för utfallet under perioden 1998 – 1999 fanns kvar också efter styrelsens förlängningsbeslut den 23 januari 2000. Att så var fallet i någon form har också vissa styrelseledamöter uppgett som sin uppfattning när de hörts i hovrätten. Som exempel kan nämnas följande. Boel Flodgren har sagt att beloppsbegränsningen på 300 Mkr skulle gälla för Wealthbuilders hela löptid, dvs. från den 1 januari 1998 till och med förlängningsperiodens utgång. Lars Ramqvist och Bengt Braun har för sin del menat att taket för utfallet 1998-1999 kvarstod och att ett nytt tak på samma belopp gällde för förlängningsperioden. Och Jan-Mikael Bexhed har redovisat uppfattningen att en strikt juridisk tolkning av den formella dokumentation angående beslutet att förlänga Wealthbuilder som återfinns i protokollen från styrelsesammanträdena den 23 respektive 25 januari 2000 leder till slutsatsen att det fanns ett tak för förlängningsperioden som med beaktande av periodens längd uppgått till cirka 56 Mkr.

De har dock alla varit oklara när det gällt den närmare innebörden av takbegränsningen. Vidare har ingen av de som sagt att taket fanns kvar förmått att närmare redogöra för hur detta skulle lösa problemet med AFS-folkets missnöje över att inte få del av hela den värdeökning som skett till och med den 31 december 1999. De har närmast förmedlat intrycket av att redovisa vad de i efterhand slutit sig till borde ha gällt. Till detta kommer att en sådan ordning som gällt enligt Boel Flodgren redan i sig framstår som högst osannolik, eftersom den trots förlängningen inte skulle ha givit AFS-folket någon möjlighet till ytterligare utdelning för återstoden av programmets löptid på grund av att taket redan uppnåtts hösten 1999. Tvärtom skulle den sannolikt ha medfört att nyckelpersoner lämnade koncernen, något som förlängningsbeslutet just var avsett att inotverka.

En motsatt uppfattning, dvs. att taket tagits bort, har framförts av bl.a. Johan Odffjell som ingick i Skandias styrelse från bolagsstämman 1998 till stämman 2001. Han har uppgivit att det för honom, mot bakgrund av hur Wealthbuilder var konstruerat, framstod som uppenbart att taket lyftes bort, särskilt som förlängningsbeslutet fattades för att vara till gagn för såväl AFS-folket som aktieägarna. Han har på ett ingående sätt utvecklat sin uppfattning utifrån den verklighetsbild han såg vid tiden för beslutet och därvid anför bl.a. följande. Under den i målet aktuella tidsperioden var Skandiaaktiens exceptionella värdeutveckling till uppskattningsvis mellan sjuttio och åttio procent hänförlig till den internationella livförsäkringsverksamheten inom AFS, företrädesvis i USA och England. Det var framförallt duktiga, ambitiösa och hårt arbetande medarbetare i dessa länder som konceptionellt, operativt och strategiskt skapat framgångarna. Johan Odffjell har själv arbetat med flera stora bl.a. amerikanska internationella bolag med stora försäljningsorganisationer. Medarbetare på ledande poster i sådana bolag har som alla människor både starka och svaga sidor. Ett genomgående gemensamt drag är dock att de är starkt personligt ekonomiskt motiverade och engagerade på så sätt att om man inte ger dem del i den värdestegring de bidragit till att skapa går de över till någon annan verksamhet där de får den möjligheten. Särskilt i England och USA är detta vanligt. Mot den bakgrunden är det för Johan Odffjell otänkbart att man skulle ha förlängt Wealthbuilder på så sätt att AFS-ledningen inte skulle ha givits möjlighet att få del av en eventuell värdestegring under de närmaste sex månaderna. En omständighet som för Johan Odffjell gör det helt klart

att förlängningen skedde utan att det sattes något tak är att Lars-Eric Petersson skulle konsultera de utländska ledande befattningshavarna för att efterhöra om de accepterade lösningen innan styrelsen fattade beslut i saken. Det råder inte heller någon tvekan om att taket också togs bort retroaktivt. Så här i efterhand kan sägas att styrelsen borde ha fattat ett explicit beslut om detta men så skedde inte. Detta kan kritiseras. Formellt var ett sådant beslut dock inte en nödvändighet. Men om styrelsen å andra sidan hade avslutat Wealthbuilder den 31 december 1999 och därefter börjat ett nytt Wealthbuilder-program utan tak hade detta förutsatt en omfattande diskussion såväl i styrelsen som med förmånstagarna på ett flertal punkter och även ett flertal styrelsebeslut. För det fall så hade skett, hade det varit långt viktigare att detta förloop protokollförts. Det gäller inte minst beslut om ändringar i Plan Rules som skulle ha blivit en nödvändig konsekvens. Några beslut beträffande Wealthbuilder av nu berört slag fattades dock aldrig. – Johan Odfjell kontaktades inte av advokaten Otto Rydbeck i anledning av dennes granskning av Skandia.

I den skriftliga dokumentation som åklagaren åberopat förekommer – företrädesvis i handlingar upprättade av Skandias revisorer i anslutning till beräkningar av utfallet för Wealthbuilder – formuleringar som anger att beräkningarna gjorts med utgångspunkt i att taket i programmet tagits bort, att utfallet överstiger taket och/eller att de efterfrågar ett beslut om att taket tagits bort. Dessa formuleringar skulle kunna sägas tala för åklagarens påstående om att taket kvarstod. När revisorerna hörts har de emellertid i huvudsak samstämmigt förklarat att de vid arbetet med att beräkna utfallet av Wealthbuilder efter förlängningsbeslutet varit förvissade om att taket var borttaget; formuleringarna har genomgående varit avsedda att uttrycka att de efterfrågade ett skriftligen dokumenterat beslut om detta som kunde biläggas redovisningshandlingarna. – Det kan noteras att ingen av dem följde upp frågan och att någon sådan dokumentation aldrig kom till stånd. Vidare har det framkommit att avsaknaden av skriftlig dokumentation i den delen inte ansågs vara av beskaffenhet att föranleda någon anmärkning från revisorerna.

I anslutning till bl.a. förhöret med Lars Ramqvist har åklagaren hänfört sig till ett telefax till denne med tidsangivelse den 15 maj 2000. I handlingen, som har sidnumreringen 2, anges bl.a. utfallet för Wealthbuilder per den 31 december 1999 till

300 Mkr och per den 12 maj 2000 till 175 Mkr. Lars Ramqvist har här förklarat att han på söndagen den 14 maj 2000 satt kvar sent på sitt kontor enbart för att vänta på handlingen, som han vill påminna sig ha fått från Lars-Eric Petersson. Enligt åklagaren utgör handlingen stöd för Lars Ramqvists uppgift att denne fortfarande vid den tidpunkten var av uppfattningen att utfallet av Wealthbuilder per den 31 december 1999 uppgick till 300 Mkr i överensstämmelse med gällande beloppsbegränsning.

Lars-Eric Petersson har bestritt kännedom om uppgifterna i handlingen eller att han överhuvud sett den. Han har lagt fram utredning för att visa att han vid den angivna tiden inte befann sig i Sverige, samt vidare här ingivit och återopat en kopia av faxet av vilket enligt honom framgår att detta inte avsänts från den faxapparat han disponerade. Lars Ramqvist har konfronterad med vad Lars-Eric Petersson uppgivit sagt sig kanske ha tagit fel på dag och att han under alla förhållanden utgått från att information som tillställdes honom från företagsledningen var korrekt oavsett vem som lämnade den. – Mot bakgrund av det som förekommit kring handlingen kan den enligt hovrättens mening inte tillmätas något nämnvärt bevisvärde.

Genom utredningen i målet har det vidare framkommit ett flertal omständigheter när det gäller såväl Skandias styrelses som de olika ledande befattningshavarnas och revisorerernas – både de som valts av bolagsstämman och den som valts av Finansinspektionen, Tommy Mårtensson – agerande efter förlängningsbeslutet som med olika grad av styrka talar mot att beloppsbegränsningen för utfallet av Wealthbuilder kvarstod när Lars-Eric Petersson undertecknade Appendix 3. Som ett exempel på detta kan nämnas att Tommy Mårtensson, som inte själv hade rätt att närvara vid revisionskommitténs sammanträden, har omvitnat att han bad Jan Birgersson att på ett möte i kommittén den 8 augusti 2000 ta upp fem punkter. En av dessa var att han ville betona att beräkningen av utfallet för Wealthbuilder till 400 Mkr byggde på förutsättningen att taket i programmet var borttaget och att han, enligt den ordning som allmänt tillämpades för viktiga frågor inför ett bokslut som ju även skulle undertecknas av revisorerna, ville få bekräftat att det rådde enighet om detta mellan revisorerna och kommittén; efter mötet bekräftade Jan Birgersson att så var fallet.

För att ytterligare närmare belysa vad som förekommit finner hovrätten skäl att särskilt redovisa Willem Mesdags här lämnade uppgifter, vilka framstår som mycket trovärdiga.

Willem Mesdag invaldes i Skandias styrelse i april 2000. Dessförinnan var han en tid verksam som advokat för att sedan övergå till att som delägare arbeta i investmentbanken Goldman Sachs och var i den egenskapen rådgivare åt bl.a. Skandia under större delen av 1990-talet. Detta uppdrag upphörde när han 1998 flyttade från London till Los Angeles. Två år senare fick han en förfrågan från Skandia, som sökte en internationell ledamot, om att ingå i bolagets styrelse. Han accepterade och invaldes nästan samtidigt också i Skandias då nybildade ersättningskommitté. Under april 2000 fick han information om att bl.a. Wealthbuilder genererat ett oväntat stort utfall till följd av aktiekursens starka uppgång och det föreslogs att bonusprogrammets höga utfall skulle tas upp som en av de första punkterna i ersättningskommittén. Willem Mesdag, som har stor erfarenhet av optionsprogram, förklarade att han ville sätta sig in i programmets uppbyggnad och var villig att medverka till att ta fram lösningar för att hantera den uppkomna situationen. Inför sitt första styrelsemöte den 5 maj 2000 begärde han att dessförinnan få träffa ledningsgruppen. Den 4 maj 2000 träffade han därför bl.a. Ulf Spång, Ola Ramstedt, Jan-Mikael Bexhed och antagligen också Lars-Eric Petersson. Han fick då, troligen av Ulf Spång, information om att utfallet för programmen uppgick till omkring 800 Mkr med i stort sett lika fördelning mellan Sharetracker och Wealthbuilder. Vidare fick han klart för sig att det var stora skillnader i programmets konstruktion. Sharetracker var knutet till Skandias aktiekurs och kunde enkelt beräknas dag för dag. Utfallet av Wealthbuilder var kopplat till det inneboende värdet (the embedded value) av AFS och väldigt svårt att beräkna. Värdet kunde uppskattas för en viss period men det behövdes en genomgripande revision för den slutliga beräkningen. Efter mötet med ledningsgruppen träffade han tillsammans med Jan-Mikael Bexhed affärsjuristen Robert Ohlsson. Det mötet ägde rum för att han skulle få klarlagt för sig vilka tekniker som enligt svensk lagstiftning var möjliga att använda för att "stänga in" utbetalningarna och göra dessa avhängiga av aktiekursen såväl vid en uppgång som en nedgång. Under mötet förde Robert Ohlsson de i målet åberopade minnesanteckningarna där bl.a. utfallet av Sharetracker och Wealthbuilder anges till 400 Mkr för vardera programmet. Dagen därpå hölls ett möte i

ersättningskommittén, vid vilket Willem Mesdag, Lars Ramqvist och Bengt Brauna var närvarande. Stämningen på mötet var väldigt spänd. Detta bottnade främst i att det i Sverige förekom mycket kritik mot de höga bonusutfallen till de ledande cheferna. De hade av Ulf Spång fått information om att utfallet av Sharetracker och Wealthbuilder sammantaget kunde beräknas till 800 Mkr med lika fördelning mellan programmen. Det var ett stort problem. Willem Mesdag hade flera intressen av att engagera sig i detta. Han ville som ny styrelseledamot vara så hjälpsam som möjligt och upplevde att han med sin stora erfarenhet kunde tillföra kompetens och ett objektivt synsätt i arbetet med att finna bästa möjliga lösning i en svår situation. Han var dock tydlig med att klargöra att det var den tidigare styrelsen som hade ansvaret för att denna uppkommit. Han ställde i ersättningskommittén frågan om det fanns något tak i Wealthbuilder och fick ett nekande svar. Att ta bort taket för utfallet av Wealthbuilder och att förlänga programmet var enligt hans mening samma sak, eftersom avsikten med förlängningen var att tillmötesgå AFS-folkets missnöje med att inte få del i den ytterligare värdetillväxt som uppkommit i AFS under 1999 efter det att bonustaket uppnåts. Om taket funnits kvar för programmets ursprungliga löptid, hade det varit nödvändigt med en interimsvärdering för att kunna beräkna utfallet för förlängningsperioden. En sådan värdering skedde per den 31 december 1998 men inte vid utgången av 1999. De nödvändiga beräkningarna är väldigt komplicerade och resultatet av dessa blir sedan föremål för förhandlingar mellan parterna och leder i sin tur till ett reviderat förslag. Förlängningen av Wealthbuilder skedde som en kompensation till AFS-folket för att det utfästa stock option-programmet fördröjts. Förmånstagarna var inte villiga att förhandla och ersättningskommittén upplevde att det inte fanns någon möjlighet att reducera utbetalningarna. Detta rapporterades till styrelsen. – Willem Mesdag kontaktades inte av advokaten Otto Rydbeck i samband med granskningen av Skandia. Detta förvånade honom, inte minst då han från mars 2001 var vice ordförande i Skandia och förmodligen också den styrelseledamot som kunde mest om dessa frågor.

Lars Ramqvist och Bengt Brauna har båda förnekat att de skulle ha sagt till Willem Mesdag att taket i Wealthbuilder var lyft. Även om hovrätten, som tidigare nämnts, funnit anledning att ifrågasätta den minnesbild de har redovisat när det gällt frågan om beloppbegränsningen kan det inte enbart genom Willem Mesdags vittnesmål mot

Stf i red
eller
selektiv
utredning

W

✓

deras uttryckliga förnekande anses styrkt att taket tagits bort. Men det står dock helt klart att Willem Mesdag i maj 2000 varit övertygad om att så var fallet.

Åklagaren har inte påstått i målet att det gjordes någon avstämning per den 31 december 1999 med avseende på det ekonomiska underlag som fordrades för att beräkna utfallet av Wealthbuilder, antingen vid den tidpunkten eller som utgångspunkt för en beräkning av utfallet för förlängningsperioden. Tvärtom ger utredningen enligt hovrättens mening en tydlig bild av att samtliga inom koncernen som haft att ta del i arbetet med att beräkna utfallet av programmet uteslutande gjort beräkningar med utgångspunkt i att taket tagits bort och att beräkningen skulle ske sammantaget för perioden från och med den 1 januari 1998 till och med dagen då programmet avslutades, dvs. den 15 maj 2000.

Det har också entydigt framkommit i utredningen att beräkningarna av utfallet hanterats öppet inom Skandias ledning samt vid ett antal tillfällen också varit föremål för behandling i revisionskommittén och styrelsen, bl.a. i anslutning till utarbetandet av rapporten för första kvartalet 2000 och den därpå följande halvårsrapporten samt årsredovisningen avseende 2000. De beräkningar som presenterades under våren 2000 visade att utfallet för Sharetracker och Wealthbuilder sammantaget kunde uppskattas till cirka 800 Mkr. Det är enligt hovrätten klarlagt att i vart fall Ulf Spång, Jan-Mikael Bexhed och Willem Mesdag känt till att 400 Mkr av beloppet var hänförligt till Wealthbuilder. Detta belopp var med andra ord det beräknade extra utfall som förmånstagarna i Wealthbuilder skulle komma att tillgodoräknas till följd av förlängningsbeslutet. Att Lars Ramqvist, som var ordförande i såväl revisionskommittén som ersättningskommittén, inte skulle ha känt till detta framstår som anmärkningsvärt. Det är också ägnat att förvåna att Jan-Mikael Bexhed, som var sekreterare i såväl styrelsen som revisionskommittén, inte uppmärksammat och reagerat på beloppets storlek; detta i synnerhet om hans uppfattning varit att det gällde ett tak på 56 Mkr för förlängningsperioden. Uppgiften om det beräknade utfallet har i vart fall varit tillgänglig för samtliga styrelseledamöter m.fl. – Hovrätten vill i detta sammanhang vidare framhålla att ingen som hörts i målet har sagt sig vid något tillfälle innan Lars-Eric Petersson undertecknade Appendix 3, eller ens före det att

bonusutfallen uppmärksammades av massmedia, ha givit uttryck för uppfattningen att beloppsbegränsningen efter förlängningsbeslutet fanns kvar i någon form.

Som tingsrätten närmare redogjort för i sin dom (s 41) angavs i årsredovisningen för 1999, vilken behandlades vid ett styrelsemöte den 7 mars 2000, att Wealthbuilder ursprungligen omfattade perioden 1998-1999 och att kostnaden för programmet "belastat" 1999 med 300 Mkr, samt att programmet förlängts och löpte tills vidare. Tingsrätten har, efter att ha fört ett resonemang kring det förhållandet att ordet "belastat" under utarbetandet av årsredovisningen kommit att ersätta ordet "blev", för sin del på anförda skäl funnit att formuleringen och det som föregått denna inte gav stöd för påståendet att styrelsen den 23 januari 2000 tagit bort beloppsbegränsningen för perioden 1998-1999. Enligt hovrättens mening motsäger emellertid inte formuleringen möjligheten att så antingen faktiskt skedde eller att styrelsen genom sitt efterkommande agerande de facto kommit att ta bort beloppsbegränsningen.

Det är här också av intresse att det i not 44 i årsredovisningen för 2000 angavs: "Inom affärsenheten för långsiktigt sparande fanns ett särskilt bonusprogram för åren 1998-2000-05-15. 300 MSEK har belastat tidigare års resultat och 339 MSEK har belastat år 2000." Det borde enligt hovrättens mening ha framstått som klart för var och en som reflekterat över formuleringen att ett utfall om 339 Mkr omöjligt kunde vara hänförligt till förlängningsperiodens dryga fyra månader utan beräknats utifrån förutsättningen att beloppsbegränsningen för programmets ursprungliga löptid inte längre gällde. Årsboksutslutet har undertecknats av styrelseledamöterna. Detta har visserligen skett efter det att Lars-Eric Petersson skrivit under Appendix 3. Att styrelsens undertecknande av årsrapporten eller att utformningen av noten på något sätt influerats av Lars-Eric Peterssons undertecknande av Appendix 3 har emellertid inte framkommit i utredningen eller ens gjorts gällande.

Lars-Eric Petersson har såvitt utredningen visat inte haft någon omedelbart drivande roll i de åtgärder som vidtogs inom Skandiakoncernen till följd av AFS-folkets missnöje med att beloppsbegränsningen för Wealthbuilder hindrade dem att fullt ut få del i AFS totala värdestegring under programmets ursprungliga löptid. Detta gäller även hans delaktighet i det händelseförlopp som följde som en konsekvens av

senareläggningen av stock option-programmet. Ingen som hörts i målet har påstått att det skulle finnas något som skulle kunna tas till intäkt för att Lars-Eric Petersson – såsom åklagaren gjort gällande – haft för avsikt att "runda styrelsen" och utan dess medgivande lyfta taket i Wealthbuilder. Det förtjänar också att nämnas att Lars-Eric Petersson inte för egen del haft någon ekonomisk vinning av att beloppsbegränsningen togs bort eftersom han inte omfattades av Wealthbuilder. I utredningen har snarare påpekats att det förelåg motsättningar mellan Lars-Eric Petersson och den som hade mest att vinna på att så skedde, nämligen Jan Carendi. Enligt hovrättens mening talar det som framkommit i målet om Lars-Eric Peterssons del i händelseförloppet inte för annat än att hans åtgärder styrts av hur han uppfattat styrelsens dokumenterade beslut och faktiska agerande. Det saknas också helt utredning som skulle kunna föra tanken till att han vid sitt agerande i och för sig varit likgiltig inför frågan om beloppsbegränsningen kvarstod eller ej.

Slutsatsen av hovrättens överväganden blir att Lars-Eric Peterssons egna uppgifter i förening med den av honom i målet åberopade bevisningen med betydande styrka talar för att beloppsbegränsningen de facto tagits bort antingen redan genom styrelsens beslut den 23 januari 2000 eller i vart fall genom det beslutet i förening med styrelsens agerande i det fortsatta händelseförlopp som föregick Lars-Eric Peterssons undertecknande av Appendix 3. Åklagarens utredning i denna del föranleder inte någon annan bedömning. Detta innebär att åklagaren inte har förmått bevisa sitt påstående att taket för utfallet i Wealthbuilder fanns kvar när Lars-Eric Petersson undertecknade Appendix 3. Åtalet skall redan på denna grund ogillas.

Eftersom Lars-Eric Petersson helt frikänns i målet är han berättigad till ersättning av allmänna medel för sina rättegångskostnader såväl vid tingsrätten i den del av målet han där fälldes till ansvar som i hovrätten, allt i den utsträckning kostnaderna skäligen varit motiverade för att ta till vara hans rätt.

Vid tingsrätten yrkade Lars-Eric Petersson ersättning med 1 167 198 kr inklusive mervärdesskatt. Av beloppet avsåg 1 160 198 kr arvode till försvararen och dennes biträden och 7 000 kr ersättning till Jan Birgersson för resekostnad. Enligt kostnadsräkningen hänförde sig uppskattningsvis en femtedel av kostnaderna för

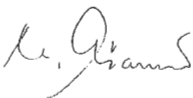
försvaren och dennes biträden till åtalspunkten 2. Tingsrätten fann att Jan Birgerssons vittnesmål så gott som uteslutande haft betydelse för bedömningen av åtalspunkten 1 och att den kostnaden därför inte kunde ersättas där. Vad gällde kostnaderna hänförliga till åtalspunkten 2 tillerkände tingsrätten honom ersättning med en femtedel av försvararkostnaden, dvs. 232 040 kr. Av det vid tingsrätten yrkade beloppet kvarstår således att ta ställning till 1 167 198 J. 232 040 = 935 158 kr, varav 928 158 kr för försvarararvode och 7 000 kr för vittnesersättning.

I hovrätten har Lars-Eric Petersson yrkat ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader med 1 050 252 kr. Av beloppet avser 1 024 452 kr arvode till Torgny Wetterberg och Christer Brantheim samt 25 800 kr vittnesersättningar: 10 000 kr till Ulf Spång, 6 000 kr till Allan Olivey och 9 800 kr till Mike Evans.

Hovrätten finner att den av Lars-Eric Petersson yrkade ersättningen, såväl vid tingsrätten som i hovrätten, med hänsyn till målets art och omfattning är skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2008-01-16

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Magnus Göransson, hovrättsrådet Lars-Åke Olvall, referent, tf. hovrättsassessorn Anders Larsson samt nämndemännen Elisabeth Bovin-Exner och Glenn Andersson. Enhälligt.